

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 80— Cor.
Pe jumătate an 40—
Pe 3 luni . . . 20—
Pe o lună . . . 7—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 100 franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 1 Gor.
Manuscrisurile nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

Programul Adunării Naționale

constituante a națiunii române din
Ungaria și Transilvania.

Pe telefon ni se comunică astăzi din partea comitetului aranjator din Alba-Iulia programul marelui Adunări Naționale Constituante ce se va ține la 1 Decembrie n.:

1. La orele 7 dimineața serviciul divin celebrat de arhierii în bisericile protopopești.
2. La orele 10 dim. deschiderea Adunării în sala casei militare din cetate.
3. Citirea rezoluțiunii, votată și propusă prin conferința prealabilă a Marelui Sfat Național.

Se observă că fiecare comună în frunte cu steaguri și tabla cu numele comunei va defila în rânduri de patru pe piața orașului; va trece pe sub poarta Carol în Cetate și prin poarta Mihail Viteazul va ieși pe terenul Adunării (locul de exerciții militare, în apropierea pământului sfințit cu sângele lui Horia și Cloșca).

Se va explica poporului de pe 4 tribune însemnătatea istorică a zilei, iar de pe tribuna prezidială din centru se va citi rezoluția Constituantei.

Cât pentru învartirare să se adreseze fiecare la Consiliul național român din Alba-Iulia, telefon 97.

Locuința fiecăruia se va aduce la cunoștință la gară prin comisiunea de învartirare (semnul: tricolor la brațul stâng).

Întreg publicul este făcut atent să ducă cu sine pâine și alimente. Banchete ori mese comune nu vor fi. Pentru cel din depărtări s'a făcut posibil să fie provăzută cu alimente în restaurantele din loc, iar în parte și la găzduitorii privați.

Frații Români,

Locul cel mai istoric al neamului vă așteaptă cu brațele deschise, veniți deci și-l atingeți cu pasul vostru, ca să simțiți fiorul ce l-a mișcat odată pe marele Voevod cu numele de arhanghel, pe martirii Horia, Cloșca și Crișan, pe Craiul munților Avram Iancu și pe toți cei cari au început și lucrat la realizarea visului de veacuri pe care noi cei de azi îl vedem ca pe răsăritul cel mai strălucit al celei mai senine zile a neamului românesc.

Comitetul aranjator.

AVIZ. Pentru științea marelui act politic din ziua de 1 Decembrie Consiliul național român central roagă toate comunele bisericesti ca în acea zi să se tragă clopotele ori să se bată toaca între orele 10—12 din amiază.

Maghiarii și străinătatea.

Lipsa de încredere a presei franceze față de republica populară maghiară.

Sub acest titlu publică *Az Est* următorul comunicat al specialului său corespondent:

Geneva, 24 Noembrie.

Presă franceză urmărește cu prea puțină atenție evenimentele revoluționare maghiare. Dovadă micul crâmpeliu din primărilor ziarului *Temps de Vineri*. (Așa introduce ziarul maghiar. Impresia noastră din acest crâmpeliu e că presa franceză pătrunde foarte clar esența evenimentelor maghiare. Vede și după paravan).

„Dacă ar fi să ne formăm judecata din comunicatele acele speciale, cari se editaseră la Buda-pesta despre întâlnirea lui Károlyi și Franchet d'Esperey, ar trebui să credem, că Ungaria nu se consideră de învinsă. Drept aceea, dacă dușmanii noștri nu sunt în deplină conștiință a catastrofei care i-a ajuns, e de datoria noastră să-i luminăm. Nici Bulgaria nu are dreptul să pretindă menajament excepțional. Toată îngrijirea noastră trebuie să fie a Sârbilor, Grecilor și a Românilor. Dominaținea meschină de clasă, care cârmuiește de o jumătate de veac Ungaria nu va fi în stare să nască în sufletele noastre simpatii nici atunci, când ni se prezintă în halna falsă a republicei populare. Prima noastră datorie e să eliberăm pe toți Sârbii, Croații, Slovaci și Români, ba chiar și pe Ruteni, cari toți pe nedrept au fost încorporați statului maghiar”.

Astfel mafele ziar francez. Iar noi?!

La Alba-Iulia vom da răspuns faptic binelor intenții ale fraților noștri de gîntă latină!

Atitudinea socialiștilor români.

Partidul socialdemocrat român din Ungaria de perfect acord cu Marele Consiliu Național Român.

În buclul tuturor insistențelor maghiare de-a arunca sămânța zavistiei între Marele Consiliu Național Român și partidul social-democrat român — acordul e perfect. Nici nu se putea altfel. E consecvența logică a structurii sociale-economice a poporului român din Ungaria și Transilvania, care azi își decretează eliberarea — ca muncitorimea să-și afele maximul garanției realizării idealului ei particular în cadrele largei democrații, ce va trebui s'o realizeze interesul marilor mase românești — și ca în aceste cadre să se integreze particularul ideal al muncitorimei cu generalul ideal umanitar de care e condus Marele Consiliu Național Român în realizarea programului său politic.

E semnificativ pentru atitudinea Maghiarilor față de partidul social-democrat român — că din interviul acordat de d. Goldis ziarului *Az Est* au omis chiar punctele principale privitoare la muncitorime — pe baza cărora stă M. C. N. R.

Le publicăm aci:

1. Muncitorimei industriale, consiliul național îi asigură toate acele drepturi și avantagii, cari sunt legiferate în cele mai avansate state democratice ale Apusului.

2. Consiliul național nu este contrar socializării mijloacelor de producție în mod evolutiv.

3. Consiliul național asigură cea mai largă libertate de presă, întrunire, asociare și va asigura deplină libertate de propagandă a tuturor gândurilor.

Strângem frățeasca mână a fraților muncitori. La revedere la Alba-Iulia.

Pseudodemocrația maghiară.

Manifestul Consiliului Național Român a avut un răsădit, pe cât de puternic în lumea mare pe atât de ciudat în codrul presei ungurești. Versul suferinții românești impacientează adânc falmoasa intoleranță maghiară și iat-o că se înfige iarăș în copite, strănutând de nerăbdare. Insaș gruparea dlui Jászai tremură de aceeaș nervositate ca bunăoară isterica bucătăreasă a imperialismului maghiar Pesti Hirlap, care se dedă de altfel la adevărate comicării de când s'a deghizat în balerina democrației ungurești. D. Jászai însuș nu ezită să

arunce o tolbă întrecăgă de săgeți otrăvite asupra conducătorilor noștri, defaimându-le acțiunile și târându-i pe banca imperialismului, cu o desăvârșită lipsă de bunăcredință. Dar democrația maghiară face azi și mai mult: în accesul ei de disperare ea a pornit cea mai bizară ofensivă din câte se pot imagina, împotriva nizuștelor noastre spre libertate. C'un gest ce seamănă aidoima cu un atentat, ea a lansat un manifest către toate neamurile nemaghiare din Ungaria, cerându-le să se lepede de conducătorii lor firești și să se alăture democrației maghiare.

Va să zică aici nimic nu s'a schimbat. Va să zică glasul de sirenă, care a încercat de nenumărateori să ne fure mințile, când el ne venea dela un Kossuth, Deák, Coloman și Ștefan Tisza, n'a amuțit nici astăzi. E timpul, deci, să grăim o vorbă răspicată cu democrația maghiară și s'o cercetăm mai de aproape pe această amică suspectă a nației noastre.

Fără să ne pierdem vremea în protestări surde (se vor face ele la locurile competente) și fără să ne pierdem însă cumpătul, îi vom atrage atențiunea să măture, înainte de toate, la ușa lor. Să se mărginească a-și creia și asigura condițiile exclusiv pentru o viață de stat democratică maghiară, iar nouă să ne dea bună pace. Din parte-ne le dorim o izbândă deplină, în interesul larg priceput al muncii pașnice umane, aici în pragul Orientului, îi desfiderăm însă, în chipul cel mai categoric, de-a se constitui în protectorii fericirii noastre.

Noi, — dacă va fi să ne fie dată — ne vom înălța singuri, numai prin noi însine la nivelul cerut de etica vremii.

Ori cred ei, că acest neam latin nu se resimte de necesitatea noului crez al globului? Au ei, în sufletul nației lor, acea adâncime a substratului moral, pe care o are sufletul românesc? Suferit-au ei atâta ca noi, încât să aibă tezaurul suferinții: virtutea respectului față de alții, atât de vie în inima lor ca noi?

Nu se va înfiora, oare, o lume, de perspectiva înfricoșată a unui iad ce a torturat conștiința românească fără contenire, începând dela moartea lui Gelu și până astăzi, timp de o mie și patrusprezece ani? A mai existat undeva sub soare o robie milenară, care să nu-și fi schimbat nicicând fondul, doar cel mult aspectul de-alungul veacurilor și până în zilele noastre? Și, deci, unde se întâlnește aiurea un neam, în a cărui conștiință să se fi cristalizat într'un sens cu adevărat evanghelic principiul liberei hotărâri de sine, ca în acest suflet românesc, care iată că iasă și el acum din catacombele muceniei lui milenare înălțând cu măreția unei învieri fără seamăn tortele credinței sale străbune!

Nouă președintele Statelor Unite nu ne propovăduiește un crez nou; nouă învățămintele scumpe ale acestui dezastru moral pandemic nu ne sunt învățămintele noi, căci Apusul nu face azi decât să consfințească adevărurile unui popor, care a grăit în pustiu de atâteaori prin rosturile unui Gh. Lazăr, Inocențiu, Iancu, Bărnăușiu și ale atâtor altor precursori fără răsplată ai victoriei morale de astăzi.

Noi nu vom cere nimic cu împrumut Maghiarilor, noi avem cantitatea necesară de „var și cărămidă” nouă în substratul nostru etic pentru a ne putea întruchipa o comunitate națională la înălțimea ori căror așteptări. Făgăduințele manifestului democrației maghiare n'ating nici măcar nivelul programului nostru din 1881. Și noi știm, că dacă liberalismul lui Kossuth și Deák s'a dovedit să fie acelaș servaj național pentru noi, ca cel de pe timpul Aprobatorilor, democrația dlui Károlyi nu însemnează decât cel mult o adoptare a aceloraș mijloace de aservire la exigențele unei pseudodemocrații, câtă vreme dsa, dimpreună cu d. Jászai, luptă cu ținta vădită de-a discreditarea neamului românesc, disimulând fapte și stări și reproșând conștient acțiuni neexistente. Pentru că aceasta o face d. Jászai și

ziarul Világ, când înfățișează pe arhieri noștri în slujba unui clericalism, care în țarina românească n'a putut nicicând să încolțească măcar și când atribuie minusculei noastre pături intelectuale porniri imperialiste, nejenat de a se preta astfel la rolul de înviitor al eternei fabule despre un lup cu gura de miere și despre un mielusel turmentat de furii.

O, ar fi atât de inutilă, de oțioasă și de aridă o discuție, când ceata dlui Jászi cunoaște tot atât de bine ca și noi caracterul și ființa democratică-națională a bisericilor și a tuturor întocmirilor noastre de obște. Ba dsa știe ceva mai mult decât atât, știe anume, că dacă și-a atins undeva demența șovină apogeul, acel loc e fără îndoială cuprinsul țării ungurești, unde ideologia impilației și a strivirii naționale a altor popoare a înfățișat o cristalizare aievea clasică, asigurând acestui regat o stranie celebritate până dincolo de țarmii continentului. Și, iată că mentalitatea șovină maghiară, mătrăguna asta grasă a civilizației reușește acum să otrăvească și spiritul democrației universale, de îndată ce acesta întâlnește în cale atmosfera de miasme a Budapestei.

E aceeași mentalitate ibridă, pe care Eminescu a numit-o cu drept cuvânt transcendențială, căci prea s'a prefăcut în nărav, prea a sclimonosit creerii unui popor, timp de secole, decât ca acest popor să mai poată imagina realitatea. Intolerantă și refractară, ea nu poate concepe principiul liberei hotărâri de sine a neamurilor, căci sub unghiul ei de a privi sensul se prefăce în nonsens, iar armoniile iau expresii asimetrice. Când lumea întreagă ne strigă: smulgeți-vă din încelestarea celei mai ruginite dominații de rasă și croiți-vă singuri soarta, mentalitatea maghiară încearcă să ne stavilească iar, zicându-ne: stați, oameni buni, voi nu puteți hotărâ de voi înșivă, decât în brațele republicei maghiare, care vă va lărazi ea libertățile, c'o mână spartă, c'o munități suverană.

La rândul nostru, noi de data asta vă mulțumim frumos de-atâta dragoste desinteresată, am avut timp s'o cunoaștem — Dumnezeule sfinte! — tocmai destul.

Nu, dle Károlyi și dle Jászi, nu mai credem, căci nu mai putem, — ar fi să renunțăm la ultimul fort al salvării noastre: la *mintea Românilor cea de pe urmă*. Iată-ne acum ajunși la conștiința ultimei scăpări ce ne-a mai rămas și nu vom lăsa să ne treacă alături acest fatal moment istoric. Prăpastia de neîncredere ce ați săpat-o în sufletul nostru nu se poate nivela cu păngenișuri de vorbe, ci generații noi vor trebui să vie cu muncă sistematică, stăruitoare, iar aceasta muncă trebuie să vârsită cu răbdare, cu teme și deplină. Câtă vreme d-lor se arată a crede, că orgoliul dominației de rasă, (care e o operă seculară și care a ajuns să fie însuș caracterul organic al cugetării politice în toate păruile societății maghiare), poate să se schimbe peste noapte, că polomida intoleranței se poate plivi în sborul unor clipe din câmpul atât de vast al simțirii și culturii maselor ungurești, dlor nu mai sunt oameni sinceri, iar când ceata dlor nu se sfiește a se folosi de armele mistificării și ale defaimării în fața lumii, în scopul de-a discredita aspirațiile în deobște admise ale unui popor, noi le vom reproșa o stridentă reacredință.

Nu avem timpul și nici spațiul pentru a fixa cu deamănuntul dovezile atitudinii lor de nesinceritate, — le va fi găsit și reținut fiecare cetitor de ziare, mai ales acum vre-o zece zile, când ziarele maghiare, nu numai cele deghizate în democratice, ci chiar ziarul Világ adusesse c'un adevărat triumf știrile despre o pretinsă destrămare bolșevistă a Franței și Angliei, știri cari chiar prin ecoul larg ce li s'a dat au fost prea concludente în ce privește origina lor. Se va fi convins, zicem, fiecare cetitor de ziare, că șovinismul, departe de a se fi risipit în neant (ar fi fost o minune între minuni), e numai *intimidat de pașii de fier ai istoriei* și că el își tradează prezența chiar și în tabăra cea mai avansată a culturii maghiare, de îndatăce crede a-și putea lua avântul. Dar încă afară în întinsul țării! Aici se plimbă încă și astăzi în multe părți pe drumul mare, în ferocitatea-i obișnuită, dedându-se la acte de adevărată extirpație, după cum am văzut și ne-am cutremurat zilele aceste. Nu vom discuta asupra acestui punct nici cu d. Jászi și nici cu d. Károlyi, lumea va lămuri psihologia fiecărui caz în parte și dlor se vor convinge la urma urmei cât e de ingrât astăzi rolul lupului lui La-fontaine.

Să-și plece dlor urechea la freamătul ce umple toate unghiurile țării și să nu rămâie surzi în fața adevărului.

Noi nu recriminăm, nu învinovățim, nu repro-

șăm și nu provocăm, noi concepem clar modul de a se feri al fiecărui popor, *e doar în firea mentalității noastre seculare nepătate*; noi vom putea să uităm în toată sinceritatea, că d. Jászi nu s'a deosebit de Tisza, decât prin metoda dsale dulce de-a ne adormi cu o superioritate artificială a culturii ungurești și vom înceta de-a ne aduce aminte și, că autorul celei mai sugestive lozinci ce a învoluturat ura împotriva Românilor a fost contele Károlyi. Vom uita, căci Românilor nu „ține minte” decât în stare de subjugare, dar vom cere odată pentru totdeauna să renunțe la atitudini de nesinceritate, să arunce departe meschinele arme cu cari speră să ne poată discredita, să nu mai imbecile lumea cu apa rece a falsei statistici oficiale, nici cu absurditatea faimoasei configurații geografice și nici cu preținsele condițiuni apriori de unitate economică, căci în acest caz vor risca fără îndoială toți sortii ostenelelor ce depun pentru o însănătoșire a neamului lor, într'o muncă deșartă, isisifică. Să părăsească, — osebit d. Jászi — iluzia pustie a „fövény”-ului culturii ungurești, lăsând în grija noastră soarta fericirii noastre prin cultură. Dar mai presus de toate, pseudodemocrația maghiară să-și facă din bună vreme bilanțul aventurii cu manifestul ce a adresat poporului nostru, să ia învățăminte pe urma acestei încercări, care nu e cu nimic mai neroadă ca aceea a unui nebun, care ar încerca să jupească piatra de moară.

Câtă vreme nu vor înceta să-și tâlmăcească în chipurile arătate intențiile, noi vom demasca fără cruțare toate machinațiunile unei false democrații și sperăm că lumea va trata în consecință cazul acesta patologic în evoluția universală.

Unde ne abate nouă Românilor, Dumnezeule doamne, fie și numai în umbra gândului, să ne amestecăm în gândurile pentru sine ale unui neam străin! Areopagul neamurilor va hotărâ, sperăm, cu înlesnire, de care parte se găsească garanțiile morale pentru dezvoltarea pașnică a pământului locuit de Români.

Conștiința noastră e limpede. Pe noi nu ne încercă falsele principii ale nici unei configurații geografice. Noi știm și știe toată lumea, că circulația economică e tot atât de lesnicioasă dela Sibiu la Craiova, dela Blaj la Ploiești, ca dela Dobrița la Solnoc ori la Budapesta bunăoară. Mai știm apoi, și știe toată lumea, că în ciuda Carpaților și mai cu seamă în ciuda vănilor, Ardealul a gravitat mereu spre răsărit. Și suntem convinși, în sfârșit, că o nație atât de mică cum e a noastră, n'are să facă umbră altor nații aici în Orient, ci va răspândi numai pacea și înțelepciunea, căci mult e pășită sermana.

Vom zice, împreună cu I. C. Brătianu-bătrânul, că „*un stat mic are inima mai aproape de cap, n'are acea libertate de inteligență, pe care o au statele mari*”, nu va înțelege deci nici să facă intrigi diplomatice și nici să incalce bunul altora, ci să grijească cu scumpătate numai și numai de vatra neamului.

Să încete cu tertipurile pseudodemocrația maghiară. Acum dupăce neamul românesc a gustat din grăul libertății naționale, nu se va mai hrăni în veci cu ghiinda protecției maghiare. Și zicem fără orgoliu, fără șovinism, fără fumuri imperialiste atât de improprie nouă, ci numai în conștiința atât de întârziată izbânzi a drepturilor noastre firești, că să dea Dumnezeu, ca despre primii noștri pași, ce-i facem ca neam liber hotărâtor asupra sortii sale, să se poată zice ceea ce a zis istoriograful francez Ségur despre strămoșii noștri, și anume, că fondând ei Roma, la cel dintâi pas al lor s'a văzut că sunt pui de lei. Vom face acești pași la Alba-Iulia. Vom privi acolo în față fulgerul conștiinței românești redeșteptate, iar acest fulger va orbi pe cei cu gânduri meschine.

Ion Montani.

Zi de zi

La Alba-Iulia.

Abia au trecut două zile de când am dat de știre prin ziarul nostru, că Duminecă la 1 Decembrie c. se va ținea marea adunare națională la Alba-Iulia. Glasul nostru are un puternic răsunet în toate colțurile locuite de Români și în toate păruile neamului nostru. Azi nu este suflet românesc care să nu fie patruns de dorul: la Alba-Iulia! O săptămână ne desparte de aceea zi istorică și începând de ieri și azi au pornit satele. Nu sunt trenuri de ajuns, țărani pleacă pe jos, înfruntând

greutățile unui drum atât de lung în cap de iarnă, dar se duc. Grupe de flăcăi din jurul Aradului, voișoi, voișici, însuflețiti, cu steagul românesc ca emblemă, cu pâinea n' traistă au plecat și ieri și azi, s'ajungă pe Duminecă în cetatea lui Mihai Voda.

Un astfel de popor conștient nu mai poate fi robul altui popor și este o impunătoare demnitate în drumul acesta lung și greu ce-l fac pe jos, pentru ca să fie martor la desrobirea lui. Mergem pe jos, pe sus, în vâzduh, în gând, s'acolo vom fi, toți într'o suflare, țaran și cărturar să strigăm într'un singur glas și-o dorință, să știe lumea întreagă că nu mai vreau, nu mai putem fi iobagi.

an.

România.

Votul universal acordat.

Monitorul Oficial a publicat la 19 Nov. următorul decret regal: Adunările legiuitoare sunt și rămân dizolvate. Corpul electoral al tuturor cetățenilor români majori din teritoriul vechi al Țării și din Basarabia este convocat în zilele de 3, 4 și 5 Ianuarie 1919 pentru a alege pe circumscripții electorale, „*prin vot universal, egal, direct și obligatoriu și cu scrutin secret, pe baza reprezentării proporționale*”, numărul deputaților pentru Adunare, conform unui decret-lege ulterior. Colegiile electorale pentru alegerea senatorilor în vechiul teritoriu al Regatului și în Basarabia sunt convocate cu începere din ziua de 9 Ianuarie 1919, conform unui decret-lege ulterior. Noile adunări legiuitoare constituante sunt convocate în sesiune ordinară în ziua de 24 Ianuarie 1919.

Lucrările parlamentului anulate.

Monitorul oficial în 19 Nov. a publicat următorul decret regal: Toate lucrările efectuate de adunările dizolvate, în tot timpul funcționării lor, se declară inexistente și lipsite de orice putere legală. Decrete-legi ulterioare vor determina acele măsuri care, în interesul mersului afacerilor, vor căpăta ființă legală. Dispozițiunile prezentului decret au putere de lege și vor fi supuse ratificării noilor Corpuri legiuitoare.

Omagii României și Suveranilor ei.

M. S. Regele Ferdinand a primit din partea M. S. Regelui Marei Britanii următoarea telegramă: *Maiestăței Sale Regelui*. Iași. Cu prilejul încheierii armistițiului cu Germania, trimet un Mesagiu de salut amical Țării Tale valoroase, ale cărei suferințe și tărie nu au fost uitate de Noi în momentul bucuriei Noastre. Biruitorii dela Mărășești pot rămâne asigurați că faptele săvârșite și jertfele nu vor fi fost zadarnice și că pot privi viitorul cu noui nădejdi, și cu încredere.

Gândurile mele au fost mereu cu Tine și cu Regina în tot timpul zilelor negre, care au apăsât asupra Țării Tale. George R. I.

Mesajul Bucoveninilor

trimis regelui Ferdinand. Se anunță din Iași cu datul de 18 Nov.: *Dr. Sextil Pușcariu*, făcând parte din solia trimisă de Bucovina, a adus și-a cetit Regelui mesajul următor:

Măria Ta,

Venim ca soli ai Bucovinei — și mulțumim lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit pe noi de cinstea aceasta — ca să vă aducem inimile și sufletele Moldovenilor de peste Molna; inimile pline de mulțumită și eternă recunoștință pentru ocrotirea ce ni-ați dat ca să împlinim visul părinților noștri, sufletele premenite în anii grei de suferință, care nu cunosc altă dorință decât de a putea lucra și ele la alcătuirea României Mare.

Venim! Măria Ta, să vă aducem vești că, în clipa când vechiul Timut al Sucevei și Cernaților, cu ocolul Câmpulungului și Coțniului, sunt unite cu Țara Mamă, supt lespezea din Putna, Sfântul, după o sută patruzeci și trei de ani de somn greu, turburat de visuri urâte, și-a aflat iar odihna, căci de-acum știe că soarta fiilor săi este pusă în mâna regelui Ferdinand, eliberatorul tuturor Românilor.

Să trăiești Măria Ta!

Armata întregă a României

e sub arme. Din Iași se anunță: Intregă armata română e mobilizată. Poporul urmează cu cea mai mare însuflețire glasul de chemare al Regelui. Ținuta poporului și a armatei e plină de demnitate. E convingere întemeiată, că armata română va mai face servicii aliaților.

Ordinul generalului Bertelot.

Din Iași se anunță: Generalul Berthelot, comandantul armatei aliate a Dunărei, ajungând în teritoriul român — a dat către toate autoritățile civile și militare din teritoriul fost ocupat de Germani ordinul următor:

Cu voia Majestății Sale Regelui ordon tuturor autorităților militare și civile aducerea la îndeplinire a următoarelor măsuri:

1. Prefecții, procurorii, ofițerii de jandarmie și primarii vor asigura liniștea și ordinea, formând cu oamenii chemați sub arme și puși sub comanda ofițerilor de rezervă posturi de pază. Se vor aresta imediat toți agitatorii. Se vor pune sub supraveghere toți supușii germani, unguri și austriaci.

Se vor afișa imediat proclamațiile Regelui, Guvernului și ale mele.

2. Se va face a dispărea orice urmă a fostei ocupații și administrații inamice. În acest scop se vor distruge toate inscripțiile germane, ungurești și bulgărești. Se vor scoate din circulație stocurile de mărci postale și fiscale ale fostei administrații inamice.

3. Se vor stabili în fiecare localitate comisiuni municipale și în reședințele județelor comisii regionale pentru controlul și asigurarea hrănirii populației.

4. În regiunile petrolifere se vor înființa comisii pentru supravegherea și controlul extracției și lucrării petrolului. Toate produsele petrolifere se consideră ca rechiziționate în mâinile deținătorilor actuali.

5. Se va va împiedeca ieșirea din țară a oricărui produs de hrană, îmbrăcăminte, petrol, lemne etc.

6. Se vor restabili în cel mai scurt timp toate comunicațiile (căi ferate șosele, linii telegrafice și telefonice). În acest scop se vor concentra oamenii dela vetre și se vor organiza în echipe de lucru sub ordinele ofițerilor de rezervă.

7. Procurorii și judecătorii de instrucție vor face constatări de toate distrugerile și violările de drept făcute de dușman și vor înainta de urgență dosarele.

8. Medicii vor raporta prin prefecți starea sanitară precum și nevoile de medicamente.

9. Se va înființa de urgență un serviciu zilnic de curieri între toate prefecturile și Cartierul General al armatei la Giurgiu.

10. Până la noi dispoziții fixează cursul schimbului la 100 franci — 140 de lei.

11. Aceste dispoziții rămân în vigoare până la dispoziții ulterioare ale guvernului român.

Ele se vor afișa în toate orașele și satele.

ORGANIZAREA ROMÂNILOR.**Adunarea populară a secției Hălmgăiu.**

Pe Duminică, în 17 l. c. au fost convocați la consfătuire reprezentanții celor 33 de comune ale cercului. Deși fără pregătiri, dar a fost o adunare ca și care mai impozantă nu a văzut încă Hălmgăiu, acest centru modest al pulsației românești.

Cu câteva minute înainte de ora hotărâtă, au fost adunați ca la comandă, peste 1000 de oameni (s'au chemat numai câțiva oameni cari au popularitate în comune) aproape toți reprezentanții comunelor, pe piața centrală și puținii sunt cei cari își vor fi putut reține lacrimile de bucurie și mândrie națională, când au sosit în frunte cu bravul lor preot Ioan Sirban, bodostenii și mermesteni, cântând înălțătorul nostru imn „Destăptă-te Române”, grupați cu toții în jurul unui frumos steag tricolor. La ora 11 a. m. între aplauzele frenetice ale publicului, a deschis adunarea d. protopop Cornel Lazar, care cu vorba lui cuminte și cumpănită a zăgrăvit popoului icoana vremurilor mari de azi și a arătat mulțimei perspectiva strălucitului nostru viitor.

Precedat de furtivoase aplauze, a urcat apoi tribuna d. avocat dr. Teodor Pap, care cu emoscuta-i vervă oratorică, făcând o analiză a trecutului nostru plin de suferințe și nedreptăți, a arătat mulțimei, că soarele dreptății a răsărit de astădată și pentru noi și că lanțurile sclăviei au căzut nepuțințioase de pe trupul nostru; — roagă adunarea să dea mână de ajutor gardei naționale române pentru susținerea ordinii.

Cu voce respicată ia apoi cuvântul d. Traian Mager, comandantul secției Hălmgăiu al G. N. R. și provocându-se la cinstea care a caracterizat întotdeauna poporul român, roagă întreg poporul românesc din secție, să fie în liniște și să aștepte cu suflet împăcat și nepângărit ducerea la izbândă a cauzei noastre sfinte. Cefind apoi telegrama de aderentă către sfatul național român din Ungaria și Transilvania, aduce la cunoștința tuturor că sfatul național român e unicul for în stare și chemat a eluipa toate aspirațiile noastre naționale.

„Nimeni nu poate azi zice, că e atât de tare încât să poată umbla singur, drept pe picioarele sale, nime nu poate zice, că e așa de cuminte, încât să nu aibă lipsă de sfatul deaproapelui său, de aceea dragi fraților Români, după încheierea adunării vă rog să poftiți câte doi-trei dintr'o comună, la consfătuirea intimă ce se va ținea în sala cea mare a localului nostru improvizat”.

Din partea popoului ia cuvântul fruntașul țăran din Aciua Ioan Codrean, care în numele popoului propune și promite alipirea și sprijinul popoului față de sfatul național român.

D. protopop declară apoi adunarea închisă și roagă — ca afară de membrii ce iau parte la consfătuirea intimă — mulțimea să se îndepărteze în ordinea cea mai exemplară, ducând pe sate vestea celor petrecute aici.

Cu aceasta, adunarea populară s'a disolvat. Hălmgăiu, la 17 Nov. 1918 n.

Petru Popoviciu-Băneștiu.

Garda națională în Saravale.

În comuna Saravale s'a constituit în 10 Noembrie n. consiliul național român, sub prezidiul tinerului Savu Oarșa.

Însuflețitul președinte provocând tinerimea română să se constituie în gardă națională, cu un entuziasm nespus și cu strigăte de: „Trăiască România Mare” s'au anunțat de gardiști m'e și mare, înțelegând cu toții mărirea vremii de azi. Comandantul gardei, stegarul Ignat Mateiu, desfășură stindardul tricolor și în cântece naționale, garda străbate în tact ușor satu'n lung și lat. Au jurat apoi credință C. N. R. din Ungaria și Transilvania. Cu Dumnezeu înainte!

Minunata organizare a Românilor din Făgăraș.

În fața marelor evenimente fuaintea căroră stă poporul român „Consiliul Național Român Comitatus” al comitatului Făgăraș sa văzut îndemnat să dea următorul ordin de zi. Cu ziua de astăzi conform deciziei „Consiliului Național Român Central” din 9 l. c. dat la Arad, declarăm că în vederea situației create, luăm administrația asigurărilor personale precum și averii publice și private a comitatului Făgăraș.

În consecință se decide:

1. Duminică în 17 l. c. în fiecare biserică la ora obicinuită preotul va servi liturgia.

2. În decursul liturgiei la eșirea cu darurile preotul va aminti pe „Consiliul Național Român”.

3. În acelea comune unde sunt două confesiuni, preoții au să servească împreună în biserică cea mai spațioasă.

4. După serviciul divin unul sau ambii preoți vor zăgrăvi cu cuvinte sărbătorești starea de prezent a națiunii noastre. În comunele unde nu este preot, aceasta misiune cade în sarcina învățătorului, al unui alt inteligent sau în a esmisului.

5. După terminarea serviciului divin, momentan poporul din fiecare comună purcede la alegerea „Sfatului sătesc”.

6. Sfatul sătesc constă din 12 persoane pentru comunele în cari numărul sufletelor e sub două mii, în comunele unde numărul sufletelor e peste aceasta sumă să aleg 24.

7. După alegerea statului, publicul pără-

răsește biserica pe un moment, cei aleși să constituie, alegându-și un conducător (președinte) subconducător și un notar pentru a conduce procesele verbale.

8. După constituire publicul să invite din nou în biserică și atunci preotul, eventual preoți în ornamentele bisericesti le ia următorul jurământ satorit de „Consiliul Național Român Central”.

Pentru organizarea Gardei naționale, căp. suprem Ioan Dejenariu a împărțit comitetul în XV secții:

Pentru conducerea actului de alegere în cele 76 comune pentru sfatul sătesc precum și pentru garda (legiunea) română să încredințiază câte doi inși pentru fiecare sat.

INFORMAȚIUNI.

Adresa consiliului național român către Rada națională rutenă. Frați Ruteni! Consiliul național român ia cu bucurie la cunoștință formarea Radei naționale rutene.

Salutăm din inimă trezirea la conștiința națională a națiunii rutene și dorim sincer, ca să vă exercitați în deplină conștiință națională și libertate, dreptul de liberă dispunere, și să-l eluipați pe samă națiunii rutene, vrednice de libertate deplină națională, contra nizuințelor mișești ale dușmanilor noștri comuni.

Vă rugăm să exprimați fraților Ruteni salutul nostru sincer. Arad, la 25 Nov. 1918. — Dr. Ștefan C. Pop, președinte.

Către advocații români de pretutindeni Cu privire la depunerea jurământului și din partea advocaților români din Ungaria și Ardeal, în mod oficios aducem la cunoștința advocaților români din Ungaria și Ardeal îndrumarea Marelui Consiliu Național Român, că ei fără a-și sista exercitarea praxei, au să denege depunerea jurământului pe republica și constituția maghiară. — C. N. R.

Colonelul Dragutin Popovici la președintele C. N. R. dr. St. C. Pop. Azi înainte de amiază la 11 ore d. colonel Dragutin Popovici, comandantul armatei sârbești din fortăreața Aradului, a cercetat pe d. președinte al marului cons. naț. român d. dr. St. C. Pop. Intrevederea cordială a durat jumătate de oră. D. colonel dela locuința dlui președinte s'a reînapoiat cu automobilul deadreptul în fortăreață.

Limba românească în liceul din Beiuș. Din Beiuș ni-se anunță telegrafice: Episcopul Demetriu Radu a ordonat pentru liceul din Beiuș ca limbă de propunere limba românească. De acest drept al nostru abuzat, în mod volnic, lipsiți chiar acum 30 de ani. Soarele dreptății a răsărit și ne luminează nouă.

Primele foi din România, Italia, Franța și Anglia le-am primit azi. Ni-le aduc aeroplanelor românești cari le aruncă pe de-asupra orașelor din Ardeal. După ani de zile abia acum răsfoim: Neamul românesc, Acțiunea, Opinia, Mișcarea, Iașul, Epoca, Evenimentul, Indreptarea etc., Corriere della Sera, La Tribuna, La Stampa, Avanti, Il Secolo, L'Indépendance Roumaine, Le Temps, Journal des Débats, Le petit Parisien, L'Eclair etc. apoi Daily Telegraph și Times.

Un apel al intelectualilor români maramurășeni. Frați Români Maramurășeni! Au căzut lanțurile robiei de veacuri. A sosit ceasul marelui eliberării. O lume nouă își ia astăzi ființă din ruinele trecutului și soarele dreptății a răsărit biruitor pe cerul nostru. Pătrunși și noi în toată ființa noastră, de dreptul sfânt de a ne ferici singuri pe noi înșine, în ziua de 11 Noembrie 1918, ne-am constituit în un Sfat național român provizor al comitatului Maramurăș, ca afiliat a Sfatului național român central cu sediul în Arad. Provocăm toate comunele românești din comitatul Maramurăș, să aleagă și să trimită o delegație de cel puțin 3 membrii, la adunarea de constituire, ce se va ținea în ziua de Vineri 22 Noembrie a. c. la 11 ore a. m. în Sighet în localul băncii „Maramurășana” cu următorul program: 1. Constituirea Sfatului național român definitiv al comitatului Maramurăș. 2. Decis cu privire

la organizarea secțiilor rurale ale Statului național român ale comitatului Maramurăș și ale gardei naționale române, pentru susținerea ordinii și ajutorare reciprocă. Intelectualii români maramurășeni să-și țină de datorie patriotică, a corespunde chemării lor, în vremurile acestea de mare însemnătate, pentru viitorul neamului și să se prezinte în fruntea delegațiilor la adunarea de mai sus. Să ne arătăm vrednici de mărirea vremurilor ce trăim! Sighet la 11 Noembrie 1918. (Subscriși numeroși intelectuali români).

Pentru orfanii unui preot ucis de jandarmi. În cartea durerilor noastre scriem azi și numele unui preot român, ucis de sbirii maghiarilor. Asupra faptului revenim, deocamdată lăsăm să urmeze doar cuvântul dlui protopop Murășanu, care a adresat Românilor de pretutindeni următoarea rugare:

Cu adâncă durere vă anunț, că Ioan Oprîș fostul paroh al Crișului din protopresbiteratul Turda, în floarea vieții de 40 ani, la 8 Noembrie a. c. a căzut victimă unui glonț ucigaș de jandarm fără suflet, tocmai în momentul când înfăptuia ordinele delegațiilor statului național, înaintea bisericii îndemnându-și poporul la liniște și bunăînțelegere.

Statul național român din Turda, al cărui membru a fost repozatul, a cerut anchetarea cazului și l-a declarat de „mortul națiunii”.

Totodată a decis să se deschidă o colecție națională în toate ziarele române din patrie, spre a se crea un fond pentru susținerea văduvei și a celor șapte orfani nevrâstnici — rămași în voia sorții, fără casă, fără masă, în absolută sărăcie — ca copiii nimărui.

Primirea honvezilor români reînțorși de pe frontul italian la Oradea-mare. Duminică, în 17 Noembrie au sosit 2 batalioane ale regimentului 4 de honvezi din Oradea-mare compus în majoritate de Români. Le-a ieșit lume imensă în cale. Pe Români i-au așteptat intelectualii români în frunte cu vicarul episcopesc *Roman R. Ciorogariu* și dr. *Aurel Lazar*. Români avizați de pe amvonul bisericii, au grăbit la gară cu steagul tricolor, ce făcuse senzație mare.

Li-s'a servit ceai fierbinte, prăjituri și țigăre. Fieștecărui soldat i-s'a dat câte un apel de-al Consiliului național în care au primit lămuririle și sfaturile de lipsă pe urma stărilor schimbate. Am intrat în oraș în frunte cu muzica militară mergând la cazarmă, de unde s'au reînțors cu voce bună la veirele lor. — C.

Prelegerile dela școlile noastre medii din Brașov se vor reîncepe numai în 19 Noembrie (2 Decembrie n. 1918).

Pentru scopuri naționale primim 100 cor. dela d. Eugen Crăciun — alesul preot al Aradului — și dsoara Rujica Moise în loc de anunțuri speciale despre cununia dâșilor pe care o serbează mâine în 27 Nov. d. a. în catedrala Aradului.

Bașbuzucisme din țara Bihorului. Marea de sânge ce strigă după dreptate către Dumnezeu și lume, se vede că nu este destul de mare pentru Unguri. Râurile aceste de sânge românesc, ce a curs pe toate fronturile, se adapă și azi, — din grația Ungurilor ce ne înbie cu înfrățire — cu și mai scump sânge. Paginile cărții ce-o pregătim despre izbucnirile de rasă a bașbuzucilor noștri azi se sporesc cu următoarele grozăvii:

— Fiind la 7 Noembrie târg la Beiuș, poporul ca de obicei s'a îndrumat spre târg, Români au fost însă oprîți de o gardă maghiară perfect înarmată, au fost înzultați și palmuiți, li s'a rupt tricolorul românesc. Poporul a început a se înprăștia înspăimântat, în timp ce Ungurii au început a face exerciții de tir. Au rănit mai mulți inși; pe doi i-au omorât.

Un detașament cam de 100 de Maghiari al reg. 4 de honvezi, sub conducerea locot. Jónás și subloc. Karácsonyi, cari au staționat un timp și în Beiuș, au înzultat în Budineasa oamenii cum le-a venit la mână și la gură. Sălășluită în sala de gimnastică a gimnasului din Beiuș, au furat pielea de pe caii de gimnastică cauzând o pagubă de 5000 cor.

La 12 Nov. tot vestitul Ionás a dat poruncă în Vășcău, să prindă și să lege 4 oameni, și să-i aducă la Beiuș. În drum însă, i-a aruncat din tren, tocmai când treceau peste podul Crișului, în hotarul Drăgăneștilor.

— La Vășcău au legat 6 inși de cozile cailor și așa i-au chinat până la moarte.

Celor ce și-au deschis gura înaintea loc. Jónás, le-a strigat ca un scos din minte „ne ugass oláh” (nu lătra valahule), iar pe secretarul cons. național român din Vășcău, d. Nicolae Bogdan director de bancă, l-au palmuit și l-au închis.

Tot această hoardă demnă de spânzurătoare a prins din Băița, Lunca și Câmpeni 7 Români (Teodor Pele, Maxim Zoica, Ioan Zoica, Vașile Dronca din Săghște, Ioan Pele, Tânase Pele și Ilie Cismașiu din Câmpeni,) pe cari Duminică la 10 Noembrie d. a. i-au împușcat la comanda militară a loc. Jónás, care apoi și-a trimis raportul către reg. 4 încheindu-l cu propoziția: „7 hideg” — șapte sunt reci!

Aceștia sunt prietenii, cari ne înbie tovărășia de stat și ne permit libertatea wilsoniană. Il vom întreba pe Wilson însuși: ce ne recomandă?

Glasul Bucovinei, revista confrăților noștri bucovineni în nrul 7 aduce informații detaliate despre înțrarea armatei române în Cernăuți, despre solemnitatea primirii lor. Articolul informativ începe astfel:

„A sosit și ziua mult dorită și așteptată cu atâta dor și nerăbdare de toți cei de un gând și un sânge, ziua împlinirii celui mai sfânt vis al nostru, ziua liberării mândrii Bucovine, care timp de mai bine de 140 de ani a stat încătușată în ghiarele pajurei sub vitrega stăpânire a Habsburgilor. Glorioasa armată a Românilor a spălat sângele vărsat al Marelui Voevod Ghica, redându-i în mormânt liniștea că mult iubita lui Moldovă, după un veac și jumătate e iarăși întreagă”.

Generalul Zadic, comandantul armatei române a dat următorul răspuns la salutul de binevenire al bucovinenilor:

„În urma dorinței Comitetului național bucovinean, Majestate Sa regele Ferdinand și țara română au răspuns chemării și au adus ajutorul lor, pentruca liniștea acestei țări să fie asigurată. Sosind, aduc salutul și sentimentele de iubire frățească și, pot spune, de mamă a României libere către țara Bucovinei. În același timp gândul meu se înalță către Dumnezeu și adresează mulțămirile României mari, că a scos sfânta dreptate la suprafață. Sfânta dreptate a biruit. Pentru despărțirea Bucovinei de Moldova a trebuit să se verse sânge, a trebuit să cadă cap de Domn, pentru recăștigarea ei însă n'a curs nici un pic de sânge. În aceste momente de bucurie, să strigăm cu toții: Trăiască România mare, trăiască Bucovina, trăiască regele Ferdinand! (Publicul prezent răspunde cu strigăte prelungite de „trăiască.”)

Academia franceză a ales în ședință extraordinară, de membri pe generalul *Foch* și pe ministrul președinte *Clemenceau*.

Mulțumită. Corporațiunile și particularii, cari au însoțit pe neuitatul nostru fiu Victor Lupu Hosszu stud. med. în calea sa cea din urmă la 19 l. c. în Cluj, precum și aceia cari ne-au adresat cuvinte de mângăiere, primească adânc simțita noastră mulțumită. — Deva la 20 Nov. Jahnicii părinți dr. Ales. Hosszu și soția Aurelia Petco.

Aviz. Prelegerile dela gimnaziul român gr. or. din Brad sistate din cauza morbului spaniol se vor reîncepe cu 18 Nov. v. (1 Dec. nou). Brad la 9 (22) Nov. 1918. — *Direcțiunea*.

Gazeta Transilvaniei a încetat să mai apară. Sfatul național român din țara Bârsei a luat în administrație averea *Gazetei Transilvaniei* dela proprietarii de până acum și a sistat apariția acestui ziar mangrist și cumpărat de guvernele ungurești.

Armatele române înaintează în pas mai repede din toate punctele graniței: Sunt primiți pretutindeni cu entuziasm.

Oficiale.

Comanda supremă a gardelor.

ORDIN DE ZI Nr. 6.

Arad, la 26 Nov. 1918.

1. **Serbarea adunării naționale.** În 1 Dec. este a-se ținea serviciul divin în toate bisericile românești din Ungaria și Transilvania. Toți gardiștii cari nu sunt în serviciu, au să ia parte la serviciul divin. Comandanții gardelor sunt provocați, să țină vorbire poporului despre însemnătatea zilei și ca semn de sărbătoare este a se dispune ca dela 10-12 în ziua aceasta să se tragă clopotele.

2. **Preținerea gărilor.** Pe timpul din 27 Nov. până în trei Dec. toate gărziile cari sunt de-alungul căilor ferate au să facă serviciul la gări ziua-noaptea. Cu deosebire este a se urmări persoanele suspicioase, apoi a se păzi podurile și tunelele.

Rimbaș loc.

Vlad maior.

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

Comanda supremă a armatelor sârbești a dat permisiune, ca din întreg Banatul fiecare cerc electoral românesc să-și poată trimite delegații săi la marea adunare din Alba-Iulia. Dr. Nemet.

Toplița, 26 Noembrie. Comanda corpului al XIII-lea din armata română a intrat alaltăieri în Tulgheș, de unde ieri s'a mutat la Borsec.

Belgrad. Guvernul maghiar într'o radiogramă adresată generalului d'Espercy, cere intervenirea comandamentului trupelor balcanice împotriva Germanilor, pe cari nu e în stare nici să-i desarmeze, nici să-i interneze.

Viena, 26 Nov. Precum aflăm d. Virgil Tilia, secretarul secției militare a C. N. R. din Viena a avut ocazia să se prezinte celebrului conducător socialist d. dr. Tussar, ambasadorul ceho-slovac la Viena. A ținut o conversație politică de mare interes pentru națiunea Română și pentru viitorul apropiat al națiunii ceho-slovace și române, discutând probleme actuale.

D. Tussar s'a bucurat mult de dezvoltarea frumoasă, în care se află social-democrația română. A făcut totodată și următoarea declarație importantă, autorizându-l pe d. V. Tilia să o dea publicității:

Social-democrația ceho-slovacă a mers de acord ca și cea a Înțelegerii — cu poporul ceho-slovac, fiind convinsă că binele poporului, precum și al social-democrației e bazat pe unirea întregului neam.

Dau sfatul social-democrației române să nu se lase seduse de influințele străine, ci să țină tare și cu credință la voința unitară a întregului neam românesc, fiindcă dezvoltarea social-democrației române depinde în primul rând dela unitatea deplină a națiunii.

Cluj, 26 Nov. Rugăm să dați cea mai categorică desmintire față de șvonurile despre pretinsele sciziuni și desbinări în ce privește atitudinea noastră politică. Noi recunoaștem C. N. R. Central ca supremul for al națiunii române, ne subordonăm întru toate conform acordului încheiat între C. N. R. C. și C. N. R. din Cluj prin rostul dlui dr. Hațiegan.

POSTA REDACTIEI.

Fibrăului din țara de jos. — Bașbuzucismele publicate în *Românul* sunt în cea mai mare parte fapte constatate cu dovezi. La orice caz nu pe fibră și celelalte organe ale regimurilor cari v'au pus în căreia poporului nostru o să-i rugăm să ne dea date autentice, ci ne vom trimite oficerii și oamenii noștri la fața locului. Apoi ai face bine și dta să ne scrii românește, ai și dta atâta simț că trebuie să înveți limba celor ce te sufar și din sudoarea cărora ai făcut cariera.

Correspondent Pesac. — Avem deja raport. Colecția ni-e imposibil s'o publicăm, neavând loc.

D. Antal. — Telegrama a sosit. Reprezentanții vor fi președintele și secretarul. — Tinerimea își va trimite deasemenea doi delegați.

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea.
Editor responsabil: Aurel Rusu.